

เทศน์เช้า วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะเพื่อหัวใจนะ เวลาเราทุกข์เรายากเราแสวงหา ความแสวงหาทางโลกมันทุกข์ยากมากนะ เวลาคนขาดตกบกพร่อง ปากกัดตีนถีบมันเป็นความทุกข์มาก แต่ความทุกข์อย่างนั้นเวลาเราพักเหนื่อยมันก็หายได้ แต่หัวใจมันพักไม่ได้ เวลาเราเหนื่อยถ้าขนาดไหน เราพักเราผ่อนเดี๋ยวมันก็ฟื้นฟูขึ้นมาร่างกายนี้ แต่จิตใจเวลามันตกนะ เวลาจิตใจมันทุกข์มันยากมันย่ำคิดย่ำทำ มันย่ำคิดย่ำทำแต่ความเจ็บช้ำอันนั้นแหละ แต่เวลาความดีงามมันคิดไม่ค่อยถึง

นี่ฟังธรรมๆ เพื่อตอกย้ำตรงนี้ ฟังธรรมเพื่ออะไร ฟังธรรม เห็นไหม นี่โลกนี้เป็นทุกข์เพราะอะไร เพราะมันเป็นอนิจจัง มันไม่แน่นอนหรือ มันแปรปรวนตลอดเวลา เราปากพูดกันนะ นี่โลกนี้มันมีความไม่แน่นอน สิ่งที่ไม่แน่นอนคือความไม่แน่นอนใจ แต่ความไม่แน่นอนอันนั้นเรารักษาได้ เรารักษาได้นะ นี่สรรพสิ่งนั้นมันเป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา คือเป็นอนัตตามันเป็นสภาวะแบบนั้น

เราเกิดมา เห็นไหม เกิดมาเป็นมนุษย์มีศักยภาพความเป็นมนุษย์ ถ้าความเป็นมนุษย์นะมีสติมีปัญญา คำว่าสติปัญญาละ สติปัญญาทางโลกสติปัญญาจากสติ สติคืออะไร จากปรัชญา สติจากการศึกษาเล่าเรียน สติปัญญาอย่างนี้คือปัญญาทางโลกไง นี่ถ้าเรามีสติปัญญานะ เรามีสติปัญญาเราหยุด เวลาหยุดนะ หน้าที่การงานเราอบเหงื่อต่างน้ำเราทำสุดความสามารถของเรา แต่เวลาเราหยุดนะ เราหยุดเราต้องหยุดหัวใจเราด้วย

เวลาหยุด เห็นไหม คุณของเราเก็บแล้วมันก็จบไป แต่หัวใจมันเก็บไม่ได้ มันหยุดไม่ได้ไง ถ้ามันหยุดไม่ได้มันต้องอาศัยธรรมะนี่ไง ถ้าอาศัยธรรมะนะตั้งสติไว้ คำว่าตั้งสติ สตินี้ พอสติความรู้สึกนึกคิดอันนี้ที่มันลั่นส่งให้มันหยุดได้ พอมันหยุดได้ นี่ถ้าเราฝึกหัดใช้ปัญญานะ ถ้ามันเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการใคร่ครวญ ปัญญาเกิดจากการภาวนา

ในสังขารขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าศัพท์ ชัมมา อนัตตา ธรรม ทั้งหลายเป็นอนัตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา แม้แต่ความรู้สึกนึกคิดก็เป็นอนัตตา เวลาธรรมะ ก็เป็นอนัตตา มันเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป เราพิจารณาของเราใคร่ครวญเข้าไปๆ เวลามันข้ามพ้น เวลาสิ่งที่เป็นอนัตตามันวางไว้หมด สิ่งที่เหลืออยู่คืออะไร ผู้ที่ปฏิบัติธรรมเขารู้อย่างนี้ เขารู้สิ่งที่ เหลืออยู่ไฉน พวกเรานี่เราคิดโดยวิทยาศาสตร์ใช้ไหม ไม่อยากไปนิพพานหรอก เพราะนิพพานมัน ว่าง นิพพานมันไม่มีอะไรเลย นิพพานมันจับต้องไม่ได้

เพราะเราว่านิพพานเป็นความว่างๆ ว่าง ความว่างไม่มีรสชาติ ความว่างไม่มีสิ่งใด ถ้า ความสุข ความสุขเพราะว่าเราทุกข์เรายาก พอเราทุกข์เรายาก เราโดนบีบคั้น เวลามันปล่อยวาง เออ ก็มีมีความสุข นี่ความสุขไฉนเพราะเราปล่อยวาง เราปล่อยวางเราก็ว่าเป็นความว่างๆ นิพพาน เป็นความว่าง มันจับต้องสิ่งใดไม่ได้ไฉน แต่เวลาพิจารณาไปโดยภาวนามยปัญญา มันรู้มันเห็นของ มัน

ถ้ามันรู้มันเห็น สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นต้องดับเป็นธรรมดา ดับ แล้วเหลืออะไร เราอยู่กับครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นนะท่านถามว่าเหลืออะไร รู้อะไร เราว่าเป็น อนัตตา ปล่อยวางหมดแล้ว แล้วเหลืออะไรล่ะ ไม่รู้ ไม่รู้ ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ ก็อากาศไฉน ว่างๆ ก็สิ่ง ใดที่มันจู่อยู่ สิ่งที่เราครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ สิ่งใดที่มันรกรุงรัง เราเก็บมันเรียบร้อยมัน ก็คู่สวยงาม

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดของเรา ความคิดของเรา เราไม่มีสติปัญญาเราควบคุมไม่ได้หรอก มันควบคุมไม่ได้แล้วนะมันยังมีวิชา มันยังฟาดวงฟาดดา เวลามันฟาดวงฟาดดา นี่ธรรมะ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าจิตของเราเหมือนช้างสารที่ตกมัน เหมือนช้างสารที่ ตกมัน เวลาช้างตกมันใครไปยื่นขวางมันได้ จิตใจของเราเวลามันคิดขึ้นมา เวลามันหยุดหย่อนขึ้นมา ใครไปยื่นขวางมันได้ ใครจะเอามันอยู่ไฉน แต่เวลาเราฝึกหัดสติ นี่ฟังธรรมๆ เพื่อฝึกหัดของเราไฉน

คำว่าฟังธรรมๆ มันฟังแล้ว สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังตอกย้ำทุกวัน ได้ยิน ได้ฟังตอกย้ำทุกวัน ตอกย้ำๆ นี่ถ้ามันเกิดความสงสัย สิ่งที่ได้ตอกย้ำๆ มันจะใคร่ครวญของมัน มัน จะพิจารณาของมัน เวลามันปล่อยวาง ลึกลับของมัน เวลาฟังธรรมจิตใจมันฟังแล้ว มันฟังแล้ว มันใสสว่าง นี่ฟังธรรมๆ เพื่อตอกย้ำมันนี่ไฉน ถ้าตอกย้ำ พอตอกย้ำมันมีสติมีปัญญาขึ้นมา มัน เห็นคุณค่าไฉน พอเห็นคุณค่ามันก็อยากจะทำไฉน

คุณลักษณะที่มีศรัทธาความเชื่อของเขา เวลาเขาชวนขวายเป็นเขา ประพฤติปฏิบัติของเขา เขาเดินจงกรมของเขา นั่งสมาธิของเขาเขาเอาหัวใจของเขาทำด้วย แต่ของเรา เห็นเขาทำเราก็ทำตาม เห็นเขาเดินก็เดินตาม เห็นเขานั่งก็นั่งตาม อะไรนั่งก็ไม่รู้ อะไรเดินก็ไม่รู้ หลวงตาท่านพูดบ่อย หมามันวิ่งได้นะ หมาวิ่งไปวิ่งมาก็วิ่งได้

เดินจงกรมนี้มีสติปัญญาไหม ถ้ามีสติปัญญานั้นก็เป็นมรรค ถ้าไม่มีสติปัญญาก็เป็นโลกเห็นไหม โลกกับธรรมๆ ถ้าธรรมต้องมีสติปัญญา นี่ถ้ามีสติปัญญาก็เกิดจากการฟังธรรมๆ การฟังธรรมมีสติปัญญาขึ้นมาแล้วมันคิดมันใคร่ครวญของมัน เวลามันทำก็ตั้งใจ เวลาตั้งใจ เวลาทำงานเราเหนื่อยไหม เหนื่อย แล้วยังตั้งใจ ยิ่งเข้มข้นกับมันยิ่งเหนื่อย เวลาภาวนาตั้งสติ เหนื่อยไหม เวลาเราฝึกหัดใช้ปัญญา เหนื่อยไหม มันยิ่งกว่าเหนื่อย

ฉะนั้น เวลาหลวงตาท่านพูด เห็นไหม เวลาท่านปล่อยวางๆ ของท่าน ท่านว่างหมด นี่เวลาหลวงปู่มันท่านว่าไง มหา จิตเป็นอย่างไร อู๋ ว่างหมดเลย สบายหมดเลย ท่านก็ปล่อยมาเพราะอะไร เพราะว่าคนเข้าไปรู้ไปเห็น รู้จริงไหม จริง แต่ความเห็นมันยังไม่จริง แต่แต่ใครจะบอกได้ละ เพราะเขาได้เห็นของเขา เขาได้ประสบการณ์ของเขา หลวงปู่มันท่านก็ปล่อยจนให้เขาได้ฉงน ได้คิด เพราะมันเป็นอย่างนี้มานานแล้ว มหา สุขแบบนี้มันสุขแบบเศษเนื้อติดฟัน เศษเนื้อก็เคยติดฟันเรา เราเคยมีเศษเนื้อ กินอาหารแล้วเศษอาหารติดฟัน

สุขอย่างนี้สุขแค่เศษเนื้อติดฟัน มันยังมีความสุขกว่านี้มาก มันมีความสุขมหัศจรรย์กว่านี้อีกมาก แต่ท่านชอบใจความสุขที่เศษเนื้อติดฟัน รสของเศษอาหาร แต่เวลาคนมันติดมันว่าสุดยอดๆ นี่เวลาหลวงปู่มันท่านจะแก้ไข เวลาคนเป็นท่านเปรียบเทียบได้ แต่เวลาเข้าไปติด เวลาท่านติดนั้นท่านได้สัทธาคามิแล้วนะ คนที่มีความสุขขนาดนั้น แต่คนที่มีความสุขที่มากกว่า ท่านเปรียบเทียบเหมือนเศษเนื้อติดฟัน สัทธาคามินี้เศษเนื้อติดฟันหรือ แล้วอนาคามีละ แล้วพระอรหันต์ขึ้นไปละมันจะสูงส่งขนาดไหน

นี่ความสุขของท่านนี้มันสุขเศษเนื้อติดฟันนะ อ้าว ถ้ามันสุขเศษเนื้อติดฟัน สัมมาสมาธิเป็นอย่างไรละ นี่คนปัญญามากใจ เวลากิเลสมันฟาดวงฟาดงานะ เวลากิเลสมันฟาดวงฟาดงานมันไม่ไว้ใครหรอก ถ้ามันเป็นเศษเนื้อติดฟัน นี่สัมมาสมาธิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ใจเอาจค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นการยืนยันเลย เอาจค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามายืนยันเลย

นี่ไงเวลาบอกพุทธพจน์ อภิธรรมเขาพุทธพจน์ ใช้ปัญญาทั้งนั้นแหละ ถ้าพูดอย่างนี้เราก็จนตรอกเลย แต่เวลาบอกว่านี่ไงสัมมาสมาธิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาหลวงปู่มันท่านแก้ สัมมาสมาธิขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีสมุทัย ของท่านสมุทัยทั้งนั้น สมุทัย สมุทัยคือกิเลส กิเลสมันปนกับสมาธินั้นมา มันยังมีอยู่ ได้คิด ได้สติ นี่ฝึกฝนๆ นี่ไงเวลาบอกว่ามันว่างๆ ว่างอย่างไร ถ้าเป็นอนัตตา อะไรเป็นอนัตตา แล้วอนัตตาเป็นอย่างไร

นี่ไงสัพเพ ชัมมา อนัตตา สัพเพ ชัมมา อนัตตาก็ปากเปียกปากแฉะ นกขุนทอง แต่ฟังธรรมๆ ฟังธรรมตอกย้ำตรงนี้ มันเป็นอนัตตา อนัตตาจริงหรือเปล่า เราทำได้จริงหรือเปล่า แล้วที่มันเหลือเหลืออะไร คำว่าเหลืออะไร ถ้าเราไม่รู้จริงเราพูดไม่ได้หรอก นี่ก็ว่างๆ ว่างๆ ก็อังกั้นอยู่อย่างนี้ ว่างๆ ก็อากาศ แต่มันมีสิ่งใดที่เป็นความจริงในหัวใจนี้บ้าง แต่ถ้าคนจริงมันมีองค์ความรู้ มันมีความจริงของมัน เวลาพิจารณาไปแล้ว ถ้าเป็นสมาธิ สมาธิที่ตั้งมั่น มีสติควบคุมได้ เวลาขกขึ้นสู่วิปัสสนามันจะเป็นภาวนามยปัญญา

นี่ไงฟังธรรมๆ ตอกย้ำตรงนี้ ตอกย้ำ นี่เราฝึกหัดของเราให้เป็นความจริงขึ้นมา ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล หัวใจดวงใดที่ภาวนาที่ไม่มีมรรคมันก็ไม่มีผลเหมือนกัน หัวใจของเขา เขาภาวนาเกิดมรรค เกิดผลของเขา เขาเกิดปัญญาของเขา เขาชำระสะสางในหัวใจของเขา เขาสำรอก เขาคายกิเลสของเขาออกไป เวลาคายกิเลสออกไป คูสิเราทำหน้าที่การงานขนาดไหน มีข้าวของเงินทองขนาดไหน ข้าวของเงินทองมันก็เป็นสมบัติสาธารณะ สมบัติของโลก ถ้าเก็บไว้ในโลกนี้มันก็เป็นมรดกตกทอดไปอนุชนรุ่นหลัง แต่ถ้าเป็นมรรค เป็นผลละ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน เห็นไหม พระอานนท์เป็นพระโสดาบัน คร่ำครวญเลยเพราะอยากให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สั่งสอนต่อไป อานนท์ เราไม่ได้เอามรรค ผลของใครไปเลย เราเอาแต่ของเราไป เอาของเราไป เอาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป นี่ไงศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ศาสนาที่ปฏิบัติไม่มีสติปัญญาขึ้นมาเขาจะไม่มีคุณธรรมในหัวใจนั้น ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจนั้น ความจริงในหัวใจนั้น นี่เอาของท่านไปๆ

นี่ไงถ้านิพพาน นิพพานมันคืออะไร นิพพานเป็นความว่างไม่ออกไปเลย อยู่กับโลก โลกมีรสชาติ นิพพานจะเป็นอย่างไร นี่วิมุตติสุขมันเหนือโลก สิ่งในโลกนี้ได้สิ่งใดมา

ของชั่วคราวทั้งนั้น ของชั่วคราวนะอยู่กับเราพักหนึ่ง เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็ต้องพลัดพรากจากเรา ที่ว่าเป็นทิพย์ๆ เป็นทิพย์ ทำบุญกุศลนี้เป็นทิพย์ เป็นทิพย์

ดูสิ่งที่เราสละไปแล้วนั่นล่ะเป็นวัตถุ แต่ความรู้สึกเรา เห็นใหม่ ความรู้สึกเราเป็นทิพย์ เวลาไปเกิดเป็นเทวดา เทวดานะเขาไม่มีตลาด เขาไม่มีการทำอะไรเพิ่มเติม เขามีแต่บุญกุศลในหัวใจอันนั้น มันเป็นแสง มันเป็นอารมณ์ความรู้สึกในใจ วิญญาณอาหาร นี่เวลาวิญญาณอาหารอาหารของเทวดา เขาอยู่เป็นความสุข เป็นทิพย์อยู่อย่างนั้นแหละจนกว่าอาหารเขาจะจางลงๆ แสงจะเบาบางลง เขาจะหมดอายุขัยของเขา นี่ไง นี่สิ่งที่ว่าเป็นทิพย์ๆ เป็นทิพย์มันก็อันิจจัง เป็นทิพย์มันก็ยังไม่คงที่

ฉะนั้น เวลาทำบุญ แต่มันก็ผลในวิภวภูติ เราเกิดในวิภวภูติเราก็เกิดในวิภวภูติ ถึงการเกิดเราก็เกิดสมความปรารถนา หัวใจมันจะทุกข์ร้อนบ้าง คำว่าทุกข์ร้อนบ้างนะ เพราะว่ามันไม่มีหัวใจดวงใจที่มีความสุขสมบูรณ์ ไม่มี ทุกดวงใจที่เกิดนี่คืออวิชชา หัวใจที่สมบูรณ์ไม่มี แต่ถ้ามันขาดตกบกพร่องขึ้นไปเราก็มีสติปัญญารักษาของเรา เราชวนขวยของเรา เราประพฤติปฏิบัติของเรา

ฟังธรรมๆ เพื่อตอกย้ำตรงนี้ ถ้าฟังธรรมตอกย้ำตรงนี้บ่อย เวลาเราจะไปปฏิบัติมันก็ปฏิบัติด้วยความสมบูรณ์ ปฏิบัติด้วยสัมมาทิฐิ ปฏิบัติด้วยความดีงาม ปฏิบัติด้วยความมุนานะ ไม่ใช่ปฏิบัติสักแต่จะทำ เห็นเขาทำก็ทำกัน เห็นเขาทำก็ทำทั้งนั้นแหละ ทำเหมือนกัน ทำมากกว่าด้วย แต่ไม่ได้ผล มันไม่ได้ผลไง ไม่ได้ผลเพราะมันไม่มาทำจากความรู้จริงใจ ไม่ทำจากสัมมาทิฐิ ไม่ทำมาจากสติ ไม่ทำมาจากความถูกต้องดีงามไง สักแต่จะทำ มันก็เลยสักแต่ทำ

นี่สักแต่จะทำนะ หลวงตาท่านย้ำประจำ ถ้าขาดสติการกระทำนั้นมันไม่ใช่มรรค การกระทำเป็นโลกหมดถ้าขาดสติ ถ้ามีสติขึ้นมา พอมีสติขึ้นมา เห็นใหม่ เพราะผู้ปฏิบัติใหม่ โอ้โฮ มีสติมันยุ่งยากไปหมดเลย อึดอัดขัดข้องไปหมดเลย อึดอัดขัดข้องแน่นอน เพราะอะไร เพราะเราจะขังกิเลสไว้ สิ่งนี้ปล่อยให้มันเป็นอิสระ ปล่อยให้มันคิดไปตามแต่ความพอใจของมัน มันคิดเสร็จแล้วมันก็เหยียบย่ำหัวใจอันนี้ไง

พอตั้งสติขึ้นมา เอ็งคิดได้แค่นี้ ตรึกในธรรมๆ กิเลสธรรมะ กิเลสธรรมะมันก็ดีนรนของมัน จนมันคล่องตัวของมัน มันคิดแล้วมันพอใจของมันนะ นี่ละเหยียดเข้าไป จิตเส้นมากขึ้นๆ จน

มันปล่อยวางหมดมันก็เป็นสัมมาสมาธิ พุทโธ พุทโธ พุทโธคิดเส้นแค่นี้ เอ็งเป็นอย่างอื่นไม่ได้ นี่แหละพุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธจนพุทโธไม่ได้ พุทโธไม่ได้ตัวมันเป็นสัมมาสมาธิ

นี่ไงถ้ามันเป็นจริงๆ ถ้าเรามีสติปัญญาบังคับก็ต้องบังคับอย่างนี้ ถ้ามีสมาธิ สมาธิหลวง ตาท่านชมประจำ ใครมีสมาธิคนนั้นมีเครื่องอยู่ ถ้าใครมีสติจิตใจจะอบอุ่น พอจิตใจอบอุ่น กิริยา ท่าทางมันก็แสดงออกหมด ถ้าจิตใจไม่อบอุ่น จิตใจไม่อบอุ่นมันแสดงออกมามันมีแต่ความทุกข์ ความยากทั้งนั้น ถ้าจิตใจมันอบอุ่น คนอบอุ่น คนมีจุดยืน คนทำอะไรมันมั่นคงหมดแหละ สัมมาสมาธิเวลามันเสื่อมละ เสื่อมทุกข์มาก

คนเราเคยสุข เคยสบายแล้วเสื่อมถอยมา คนเราเคยมีความอบอุ่น มีที่พักที่พิง แล้วมัน ต้องไปตากฟ้าตากลมมันมีความทุกข์มาก ถ้าความทุกข์มาก ถ้าคนไม่มีสติปัญญา ทำสิ่งใดขึ้นมา ไม่ได้ เสื่อมแล้วก็เสื่อมไปเลย แต่ถ้าคนมีสติปัญญา เสื่อมแล้วนะทำไมเราทำได้ละ ทำไมเราเคย ทำได้ ถ้าเราทำได้เราทำได้อย่างไร เราก็ขวนขวายของเรา เราต้องมีสติมีปัญญาสิทธิ ธรรมดาของมัน เจริญต้องเสื่อม ต้นไม้อายุขัยของมัน เวลาหมดอายุมันก็ตาย แต่ต้นไม้เขาพยายามดูแลรักษาไว้ เป็นพันๆ ปีก็มี แต่น้อยนัก ส่วนใหญ่แล้ว คูลีข้าวอายุมันก็วัน

นี่ก็เหมือนกัน อารมณ์ความรู้สึกของเราอายุก็วัน แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิมันตั้งมันขึ้นมา ได้แล้ว เวลามันเสื่อม เสื่อมไป เสื่อมก็ต้องเสื่อม มันเสื่อมเป็นความจริงของมัน แต่ถ้าเรารักษา ของเรานะ ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ รักษาเหตุ มีสติมีปัญญาของเรา รักษาของเรา เรามีคำ บริกรรมของเรา คำบริกรรมอย่าไปมองที่อื่น เวลามองที่อื่น คูลีคนจะร่ำจะรวยส่วนใหญ่เป็นคน ประหยัด คนประหยัดมัชยัสถ์เขาจะร่ำเขาจะรวยของเขา คนเราสุรุ่ยสุร่ายมันไม่มีวันร่ำรวยหรอก จะทำธุรกิจ จะมีหน้าที่การงานมากน้อยขนาดไหน ถ้ามันรู้จักประหยัด เดียวมันสร้างเนื้อสร้าง ตัวได้

นี่ก็เหมือนกัน พุทโธ พุทโธ ใช้สติปัญญา ถ้ามันรู้เหตุรู้ผลขึ้นมาเนะ แต่คนมันไม่คิดอย่าง นั้น คนมันสุรุ่ยสุร่าย มันเคยร่ำรวยขึ้นมาแล้ว ถ้ามันลุ่ม ไม่มีฐานมันต้องก๊วๆ นี่ก็เหมือนกัน พอ เวลาจิตเสื่อมแล้วก็จะเอาให้ได้ว่า ไม่ได้หรอก จิตเสื่อมแล้วกลับมาพุทโธ จิตเสื่อมแล้วกลับมา ปัญญาอบรมสมาธิ ส่วนใหญ่คนคิดว่าไปข้างหน้าแล้วจะไม่ยอมกลับมาข้างหลังไง เราออกจาก บ้านมา แล้วเราจะไม่กลับบ้านเราเลยหรือ เรามีพ่อแม่ ออกจากบ้านมาแล้วลืมพ่อแม่ไปเลย หรือ

พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานหัวใจ เราลืมมันได้อย่างไร เราลืมหัวใจของเราเองได้อย่างไร เราลืมตัวเราเองได้อย่างไร เพราะเราลืมตัวเราเองใจเราถึงได้เสื่อมใจ เพราะเราไม่รักษาตัวเราเอง ถึงได้เสื่อมใจ ไม่รักษาบ้านของเรา ไม่รักษาที่อยู่ที่อยู่อาศัยของเราใจ นี้เราทิ้งให้มันเป็นบ้านร้างใจ แล้วยังอยู่ ใช้ปัญญา เคยทำได้ เคยเก่ง เคยรู้

นี่ใจจิตเสื่อมเสื่อมเพราะเหตุนี้แหละ มันไปแล้วมันเสื่อมหมดแหละ แต่ถ้าคนรู้จักรักษา บ้านของตัว จะทำสิ่งใดก็แล้วแต่บ้านของเราอยู่นี้ เราหน้าที่การงานใหญ่โตแค่ไหนก็บ้านเราอยู่นี้ เราจะทำสิ่งใดเราได้ผลมา บ้านเราอยู่นี้ เราได้ทรัพย์สมบัติขึ้นมาเก็บไว้ในบ้านเรา พุทธโศก ปัญญาอบรมสมาธิทั้งไม่ได้ ต้องมีสติมีปัญญาต่อเนื่องไป ทำของเราเพื่อประโยชน์ขึ้นมา นี่ฟังธรรมๆ ดอกย้ำตรงนี้

วันพระ เห็นไหม วันพระ พระผู้ประเสริฐ เวลาประเสริฐมันต้องประเสริฐพุทธะ พุทธะ คือผู้รู้ ผู้รู้ที่ความรู้สึกใจ ความรู้สึกของเรา อารมณ์นะเวลาอารมณ์มันรุนแรง ความรู้สึกอย่างนี้ใช้ไม่ได้ แต่ถ้ามันนุ่มนวลอารมณ์อย่างนี้ที่ดี อารมณ์เกิดจากจิต พุทธะคือตัวจิตนั้น จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส จิตเดิมแท้เป็นผู้ชวนขวย เป็นผู้กระทำ ถ้าจิตส่องใสเป็นผู้กระทำ ทำขึ้นมา

นี่งานอย่างนี้งานของเอกบุรุษ สัตตะบุรุษ งานที่ทำให้มันประเสริฐขึ้นมา แล้วงานอย่างนี้ ทำด้วยหัวใจ นี่ใจถ้าใจดวงไหนไม่มีมรรค ไม่มีมรรคคือไม่มีการกระทำ ไม่มีมรรคคือไม่มีการแยกแยะ ไม่มีการกระทำ แล้วคนที่ไม่เคยเห็น ไม่เคยปฏิบัติพูดไม่ได้หรือ พูดอย่างไรก็พูดไม่ถูก ถ้าพูดไม่ถูกนะ สิ่งที่เขาพูดนั้น ถ้าเขาพูดโดยสุจริตคือความหลงของเขา นั่นคือพูดโดยความไม่รู้ แต่ถ้าเขายืนยันด้วยความไม่รู้ของเขา อันนั้นคือทวจิต นี่คำว่าทวจิตใจ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส เอวัง